

Wat je hier ziet is een prachtige oude gevelwand. De rijkdom en geschiedenis van de 17de eeuw, de Hollandse Gouden Eeuw, is hier nog volop aanwezig. Het huis Damstraat 23 is beschreven in het boek *Oude Gebouwen in Haarlem* van J.A.G. van der Steur.

De aandacht gaat hier uit naar het pand met de hoge trapgevel en boven de toegangsdeur een gevelsteen uit 1610 met een afbeelding van de Hertog van Brandenburg, links en rechts geflankeerd met een leeuwenmasker. De hertog is geharnast en heeft een getrokken zwaard in de hand. Op de tafel ligt onder handbereik zijn helm met pluim.

De gevelsteen staat op een tekstband met daarop de woorden *Sy-deus-Pronobus-Quys-Kontra-nos* Dan de naam Hertog van Brandenburg gevolgd in het Nederlands met de vertaling van het begin van de spreuk: *Is Godt met ons, wie mach tegen ons*. Deze stichtende spreuk werd in die tijd wel meer op Haarlemse gevels gebruikt.

De oude beschildering van de steen was in 2021 helaas vrijwel verdwenen. Hij stond er maar kaal en verpietert bij en kon zoveel mooier en duidelijker zijn. De Stichting Geveltekens Vereniging Haarlem (SGVH) heeft zich bij een opknapbeurt van de gevels van nummer 23 en 25 sterk ingezet om ook meteen de gevelstenen te laten restaureren en zeker te polychromeren. Dat is uiteindelijk naar de wensen van de SGVH en de opdrachtgever Teylers Stichting gelukt. De restaurateur Myrthe Smith heeft het werkelijk fantastisch gedaan. De leeuwenmaskers hebben zelfs gouden highlights gekregen; uniek.

Om het verschil tussen de nieuwe en de oude situatie goed te kunnen zien is dat hieronder weergegeven. Dat er wat aan de gevelstenen moest gebeuren is overduidelijk. De SGVH is heel gelukkig met het resultaat.

Het huis is ontstaan uit de samenvoeging van twee naast elkaar gelegen huizen die in de bovenbouw hun oude gedaante hebben behouden. Beiden hebben een trapgevel en één gemeenschappelijke ingang (overigens is er in de poort nog een ingang naar het huis waar aan de voorzijde geen deur in zit).

De gevelsteen heeft zijn naam niet alleen aan het huis gegeven, maar ook aan de vrijwel altijd gesloten poort die zich links van het huis bevindt. Vroeger was deze poort een doorgang naar de Bakenessergracht waar zij uitkwam naast de bierbrouwerij *De Passer en de Valk*. De poort aan de Bakenessergracht is vernoemd naar deze brouwerij en heet heel toepasselijk *De Passerpoort*. Deze Haarlemse Brandenburger Poort is maar klein, maar in Berlijn staat een gelijknamige, hele grote.

De gevelsteen *In den Hertog van Brandenborch* is de meest opvallende steen in de gevel. Dat is natuurlijk ook de bedoeling. Voor de restauratie heeft de SGVH nader historisch onderzoek gedaan naar de juiste kleuren opdat de restauratie historisch gezien verantwoord wordt uitgevoerd. Na veel overleg is dit door de restaurateur Myrthe Smith vorm gegeven. Ook hier is het verschil tussen oud en nieuw heel groot, zoals op de beide afbeeldingen hiernaast is te zien.

Kijk ook nog maar eens naar de tekstband onder de gevelsteen, waarbij opvalt dat iedere eerste letter van een woord verguld is. na de restauratie is de tekst weer veel beter te lezen.

Bij het bekijken van de gevel trekt het kleine groene luikje net boven de stoep nog de aandacht. Dit is natuurlijk geen gevelsteen. Het had een veel praktischer toepassing. Achter het luikje zit namelijk een kraan waar de schippers vroeger vers drinkwater voor aan boord van hun schip konden tappen.

Meer bijzonderheden zijn te vinden in het boek Gevelstenen van Haarlem geschreven door Peter van Graafeiland en Theo Bottelier. Peter van Graafeiland is bezig een vernieuwde versie voor te bereiden.